

Plan mot diskriminering och kränkande behandling (Likabehandlingsplan)

Planen gäller från och med 2024-08-21 till och med 2025-06-30

Ansvarig för planen:

Maria Rohyo Barac, rektor

Innehållsförteckning

1 Inledning	3
1.1 Ansvarsfördelning	3
2 Begreppsförklaring	4
2.1 Vad är kränkande behandling?	4
2.2 Ordlista	5
3 Utgångspunkter	5
3.1 Skolans vision	5
3.2 Arbetet med Likabehandlingsplanen och ett systematiskt arbetssätt	6
3.3 Utvärdering av arbetet mot diskriminering och kränkande behandling läsåret 2018/2019	7
3.4 Förebyggande och främjande åtgärder läsåret 2020 – 2021	6
4. Handlingsplaner	12
4.1 Handlingsplan för kränkande behandling mellan elever	12
4.2 Handlingsplan för kränkande behandling mellan elev och personal	13
4.3 Handlingsplan vid fall av kränkande behandling mellan personal	13
Bilaga 1:	14
Stöd för utredande samtal med involverade parter	14

1 Inledning

Likabehandlingsarbetet regleras av två lagar, Diskrimineringslagen, (2008:567) och Skollagen (2010:800). Likabehandlingsarbetet behövs för att skapa en skola fri från diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. För att kunna lära och utvecklas är en trygghet, stimulans och glädje av största vikt. Odengymnasiet har som uppsatt verksamhetsmål under läsåret 2021 - 2022 att arbeta med trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling. Lagarna är till för att främja elevers lika rätt och värde samt att motverka diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, funktionshinder, könsöverskridande identitet eller uttryck och ålder. Likabehandlingsarbetet behövs för att skapa en skola fri från diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. För att kunna lära och utvecklas är en trygghet, stimulans och glädje av största vikt.

I skollagen beskrivs hur skolan aktivt ska arbeta för att förebygga och motverka diskriminering och annan kränkande behandling.

”En plan med förebyggande åtgärder, utvärdering och handlingsplan vid kränkning ska upprättas och årligen utvärderas och revideras” (Skollagen 2010:800).

*1 § Denna lag har till ändamål att motverka diskriminering och att främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.
(Diskrimineringslagen 2008:567)*

*”En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till förskolechefen eller rektorn (...). Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden”
(Skollagen 2010:800).*

1.1 Ansvarsfördelning

Rektor

Enligt Skollagen (2010:800 kap 6) är rektor ansvarig att:

- ☐ säkerställa att likabehandlingsplanen är känd hos all personal i verksamheten och hos elever och vårdnadshavare
- ☐ bedriva ett förebyggande och målinriktat arbete för att motverka och förhindra kränkande behandling
- ☐ upprätta, utvärdera och revidera en årlig likabehandlingsplan i samarbete med personal och elever
- ☐ ansvara för att en utredning görs och åtgärder vidtas vid misstanke eller kännedom om kränkande behandling

Lärare och övrig skolpersonal

Lärares och övrig skolpersonal ansvarar för att:

- ☐ vara insatt i skolans likabehandlingsplan och de ansvarsområden/uppgifter som beskrivs
- ☐ följa skolans likabehandlingsplan och de ansvarsområden upprättats för skolans personal
- ☐ anmäla till rektor vid misstanke eller kännedom om att en elev utsatts för kränkande behandling

Elever

Alla elever ansvarar för att:

- ☐ verka för ett tryggt och respektfullt klimat bland eleverna
- ☐ anmäla eventuella kränkningar i enlighet med rutinerna i denna likabehandlingsplan
- ☐ tillsammans med undervisande lärare verka för att klimatet i klassen är gynnsamt för studier

2 Begreppsförklaring

2.1 Vad är kränkande behandling?

I Skolverkets stödmaterial "Främja, förebygga, upptäcka och åtgärda" (2017) används begreppet kränkande behandling som ett samlingsbegrepp för olika former av negativa handlingar som kränker ett barns eller en elevs värdighet. Vidare förklaras att om kränkningen har samband med någon av de lagstadgade diskrimineringsgrunderna kallas de trakasserier, men för att texten i detta dokument inte ska bli för trögläst används begreppet kränkning som ett övergripande begrepp även för diskriminering och trakasserier.

Kränkningar kan vara:

- ☐ **Fysiska** (t.ex. att bli utsatt för slag och knuffar).
- ☐ **Verbala** (t.ex. att bli hotad eller kallad hora, bög).
- ☐ **Psykosociala** (t.ex. att bli utsatt för utfrysning, ryktesspridning). Text eller bilder (t.ex. klotter, brev och lappar, rörliga bilder, e-post, SMS, MMS eller meddelanden i sociala medier).

Utgångspunkt för utredning är alltid den utsattes upplevelse av kränkningen

2.2 Ordlista

Mobbning I skolans likabehandlingsplan används inte ordet mobbning utan begreppen diskriminering och kränkande behandling. Mobbning handlar om kränkningar som upprepas. Skäl till att begreppet mobbning inte längre används är att skollagen och diskrimineringslagen kräver att även enstaka kränkningar ska motverkas.

Diskriminering är när en vuxen i skolan missgynnar eller behandlar en elev/elever sämre än andra och det har samband med någon av diskrimineringsgrunderna; kön, ålder, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning.

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker en elevs värdighet. Några exempel är slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder eller meddelande på sociala medier (till exempel Facebook).

Både personal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller som kränkande behandling

Trakasserier är när någon blir kränkt utifrån någon av diskrimineringsgrunderna (se diskriminering). Det räcker med en händelse för att någon ska göra sig skyldig för trakasserier.

Sexuella trakasserier Med sexuella trakasserier menas ett beteende av sexuell natur som är oönskat av den som blir utsatt för det. Det kan till exempel vara att en lärare är sexuellt närgången mot en elev. Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelande. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Rasism bygger på en uppfattning om att det finns biologiska skillnader mellan folkgrupper och att den egna folkgruppen är överlägsen andra.

Homofobi avser motvilja mot eller förakt för homo-, bi- eller transpersoner.

3 Utgångspunkter

3.1 Skolans vision för likabehandling

På Odengymnasiet ska alla elever känna sig trygga och ingen ska utsättas för kränkande behandling. Skolan ska präglas av mångfald och tolerans där vi bemöter varandra med respekt och tillsammans jobbar för en trygg, tillåtande och inkluderande inlärningsmiljö.

3.2 Arbetet med Likabehandlingsplanen och ett systematiskt arbetssätt

Skolans arbete mot diskriminering och kränkande behandling brukar beskrivas som främjande, förebyggande och åtgärdande (Skolverket, 2019).

I vårt *främjande* arbete handlar det om att skapa tillitsfulla relationer, studiero, likabehandling, normmedvetenhet och trygghet (Skolverket, 2019).

I vårt *förebyggande* arbete handlar det om att upptäcka risker för problem, undersöka dem samt följa upp verksamheten ur olika aspekter (Skolverket, 2019).

I vårt *åtgärdande* arbete handlar det om att stoppa något som har hänt och hantera så att det inte händer igen (Skolverket, 2019).

Främjande, förebyggande och åtgärdande arbete hänger samman, men för att enklare förstå och organisera upp arbetet är arbetet uppdelat (Skolverket, 2019).

När vi arbetar med Likabehandlingsplanen som innebär ett arbete att förebygga och främja - inom ramen för vår verksamhet - genom fyra steg i fortlöpande arbete: Vi undersöker, analyserar, åtgärdar, följer upp och utvärderar

Det förebyggande arbetet kring kränkningar görs systematiskt i följande steg.

1. Kartlägg risker för kränkningar.
2. Analysera orsaker till riskerna.
3. Sätt upp mål och bestäm åtgärder.
4. Upprätta en plan mot kränkande behandling.
5. Följ upp och utvärdera

3.4 Förebyggande och främjande insatser

Främjande insatser

I vårt främjande arbete handlar det om att skapa tillitsfulla relationer, studiero, likabehandling, normmedvetenhet och trygghet (Skolverket, 2019). Vår skolas främjande arbete bedrivs långsiktigt, gäller alla, sker kontinuerligt på lektionstid och utanför lektionstid.

Förebyggande åtgärder

I vårt förebyggande arbete handlar det om fokus på att identifiera och avvärja risker (även kallad för kartläggning) för diskriminering och kränkande behandling. (Skolverket, 2019). Vi analyserar skolans rutiner, arbetssätt, regler och praxis så att de följer lagen om allas lika rättigheter och möjligheter. De förebyggande insatserna är aktiva åtgärder i skolan.

Kartläggningar görs genom ...

... samtal och diskussioner i det vardagliga arbetet

... diskussioner under mentorstid och i elevråd
... trygghetsvandringar
... observationer
... incidentrapporter
... frånvarorapporter
... enkäter för elever, personal och vårdnadshavare
... frågor vid utvecklingssamtal
... genomgång av rutiner, regler och arbetssätt

Analyserna och utvärderingar sker genom ...

... samtal under mentorstid, i trygghetsgruppen och elevråd
... samtal i EHT
... samtal i arbetslagen
... samtal i ledningsgruppen

3.3 Utvärdering av arbetet mot diskriminering och kränkande behandling läsåret 2023/2024

Elever

- Workshop kring ordningsreglerna med alla årkurser.
- Elever har påverkat trygghetsarbetet på skolan genom deltagande i elevrådet och trygghetsgruppen.
- Eleverna har bjudits in till matråd för att påverka lunchen i skolan.
- Trygghetsgruppen har haft trygghetsvandring med intervjuer och en enkät till eleverna om upplevd trygghet kopplad till olika platser i skolan.
- Trygghetsgruppen har haft lära-känna övningar och Kahoot om likabehandling ht och vt i alla ettor.
- Gjort förändringar i miljön för ökad trygghet, trygghetsgruppen har fixat fint i uppehållsrum
- Eleverna har svarat på skolans enkät.
- Har deltagit i workshops med RFSU samt besök från UMO och Unga drogforebyggare.
- Friluftsdag och fotbollsturnering
- Har fått undervisning och diskussioner om samtycke och hedersrelaterat våld och förtryck.

Personal

- Personal har under läsåret haft pedagogisk lunch och ätit tillsammans med eleverna. Detta för att arbeta för en inkluderande skola där personal har en mer operativ roll i skolan.
- Rastvaksarbete dagligen. Personalen arbetar operativt genom att vara ute i korridorerna samt utanför skolan. Med syfte att skapa trygghet och närvarande vuxna.
- Skolans personal arbetar med ledning och stimulans och då bland annat med tydliggörande pedagogik. Med syfte att skapa en pedagogik som ökar möjligheten för alla elever att kunna tillgodose sig sin utbildning.
- Personalen har arbetat med att bygga relationer hela läsåret samt haft trygghetsskapande aktiviteter vid läsårsstart.
- All personal har varit snabba med att fånga upp konflikter, skriva incidentrapporter och reda ut.
- Vi har möblerat om efter behov, bland annat tagit bort en soffa som skapade tillfällen för skolk. Skapat trivsel med nya möbler och låtit måla om.
- All personal och EHT har prioriterat det viktiga närvaroarbetet och bland annat fångat upp orsaker som rör otrygghet.
- Nya rutiner kring raster där den sker inne i klassrummet, har lett till lugnare korridorer.
- Motverkat skolk genom att skicka hem elever som inte är på lektion.
-

EHT

- Regelbundna EHT-möten. Mötena sker veckovis där hela EHT är samlade. Fokus på att säkerställa att det främjande, förebyggande arbetet är det huvudsakliga elevhälsoarbetet på skolan och att arbeta åtgärdande vid behov.
- Operativt arbete genomförs dagligen av skolsköterska, SYV, kurator och rektorer genom att synas i korridorerna, sitta ute bland elever i de olika gemensamma ytorna (exempelvis vid caféet) samt att EHT även deltar i den pedagogiska lunchen dagligen.
- SYV, kurator och skolsköterska arbetar på både individ- och gruppnivå för att sprida kunskap om områden inom värdegrund inom respektive kunskapsområde, detta genom att gå ut i klasser och delta i undervisningen eller i vissa fall hålla lektioner.

Under läsåret 23/24 upprättades 7 incidentrapporter på höstterminen och 11 på vårterminen. Merparten av incidenterna har rört återkommande elever i både årskurs 1 och 2. Enbart två konflikter har en 3:a varit inblandad i. Det har varit en allvarigare konflikt i HV-ettan som ledde till att en elev bytte skola. I teknikklasserna har det varit en fysisk konflikt och annars enstaka elev från en tekniktvåa som förekommit i ett par konflikter mellan elever. Detta läsår har de flesta konflikter berört elever i våra samhällsettor. Flera av dessa elever har haft utmaningar och bristande motivation i skolarbetet, vilket vi sett varit en bidragande orsak till att fokusera på det sociala, tillbringa tid i korridoren eller uppehållsrum. Vi kan även se att det är elever som har svårigheter utanför skolan. Till nästa läsår kommer vi enbart ta in en samhällsetta, främst på grund av platsbrist men även för att vi ska kunna hjälpa våra elever till måluppfyllelse i högre utsträckning och motverka otrygghet i skolan. Ett par incidenter har

rört rökning av vape och i ett fall Cannabis. Vi har arbetat utifrån våra rutiner och konsekvenstrappan. Vi har fortsatt arbetet med att sprida vår policy om drogfri skola, ta hit narkotikahundar och har även mot slutet av VT24 bjudit in Unga drogförebyggare som var här med en monter en halvdag.

Trygghetsgruppen har under läsåret ordnat flera trivselaktiviteter med fika, tävlingar och tipspromenader med teman kring likabehandling. Vi har även haft friluftsdagar och schackturnering med syfte att skapa trivsel och gemenskap över klasserna. Trygghetsgruppen har också presenterat sig i början av läsåret i alla ettor och gjort en lära-känna-varandra övning. Under vårterminen har trygghetsgruppen gått till alla ettor och gjort en Kahoot om likabehandling med priser.

Elevenkäten under HT 23 visade att 72,9 % av eleverna upplever att de känner sig trygga på skolan. Läsåret innan var det 89 %, vilket innebär en minskning. En möjlig orsak till det kan vara att elevantalet växt, vilket märks i våra relativt små lokaler. Det är även en liten grupp elever som hörs och vi har under läsåret haft vissa problem med grovt språkbruk och att elever "korridorsskolkar".

59 % av eleverna svarar att de inte blivit utsatta för kränkningar av andra elever, 12 % svarar att de blivit det enstaka gång. Det är en minskning mot förra läsårets 78 % som svarar att de inte blivit utsatta. I år svarar 7 % ja på frågan om de blivit utsatta för kränkning av personal. Förra läsåret var det 10 %.

Trygghetsvandringen med enkäter som fylldes i av 71 elever under HT -23 visade att tvåorna var lite mindre trygga än ettorna och treorna. I år fick vi in två samhällsklasser i årskurs 1 och de skattar sig högst på skolan i trygghet, 8,7 på en skala mellan 1- 10. En möjlig förklaring kan vara att ettorna är många fler än tvåorna och vågade från början ta plats i skolan. Sammanlagt skattar eleverna på skolan tryggheten till 7 på en skala från 1-10. Tryggast är man utanför skolan, vid skåpen och i matsalen. Minst trygg är man vid toaletterna, biblioteket och i fd biljardrummet. Det är ett lite skymt rum och det sitter ofta samma grupp elever där. Kommentarer till toaletterna handlade främst om att de är ofräscha. Vi har fixat större papperskorgar med instruktioner, för att motverka pappershanddukar på golvet.

Eleverna har fått uttrycka sig i fritext vad de tycker om stämningen bland elever på skolan. Återkommande synpunkt är att det är bra och trevligt men även att det finns elever som är otrevliga och tar mycket plats. Klasserna har fått resultatet återkopplat och vi tar med oss lärdomarna inför planeringen av arbetet nästa läsår. En omedelbar åtgärd som togs var att vi ordnade med elektriker så belysningen inte går att släcka i fd biljardrummet samt att rastvakter går extra på de minst trygga platserna. Även att personal så ofta som möjligt sätter sig på de platserna och jobbar eller pratar med elever.

Planering för arbetet kring förebyggande och främjande läsåret 2024/2025, presenterat i målområden kring värdegrund/likabehandling/Trygghet/Gemenskap:

Åtgärd	Tid	Ansvarig	Uppföljning
Likabehandlingsplanen revideras och uppdateras inför nytt läsår, i samråd med personalen.	Juni 2024 (inför läsåret 24-25)	Rektor	
All personal informeras om likabehandlingsplanen samt diskussion kring hur likabehandlingsplanen ska förmedlas till elever och vårdnadshavare.	Aug 2024	Rektor	Ledningsmöte
Kunskap om likabehandling			
Likabehandlingsplanen publiceras på Schoolsoft tillgänglig för elev och vårdnadshavare, personal gemensam mapp tillgänglig för personal, hemsidan tillgänglig för alla.	Aug 2024	Admin	Rektor
Alla elever får information om likabehandlingsplanen. Som stöd även likabehandlingsplanen i broschyrform som är mer lättläst. Mentorerna avsätter mentorstid för att arbeta med diskussioner som hjälper eleverna att sätta sig in i likabehandlingsplanen.	Aug 2024 Diskussioner kontinuerligt under läsåret.	Mentor	Programlag/ Ledningsgrupp Kurator
Första mentorstiden ägnas åt diskussioner kring likabehandlingsplanen, ordningsregler och konsekvenstrappa.	Aug 2024 Jan 2025	Mentor	Programlag/ ledningsgrupp
Struktur trygghet och ordning			
Trygghetsgrupp möte varannan vecka. Val av representanter sker start av höstterminen. Uppdrag: likabehandlingsarbete.	Start aug 2024	Kurator	Trygghetsgruppen
Ordningsregler beslutas i Ledningsgruppen och delges skolan. Även Konsekvenstrappan.	Aug 2024 Jan 2025	Mentor	Programlag/ ledningsgrupp

Ordningsregler utvärderas en gång per termin.			
Synliggöra ordningsregler, konsekvenstrappa, handlingsplaner i uppehållsrum och klassrum	Aug 2024	Ledningsgruppen	Ledningsgruppen
Värdegrund			
Programlagen planerar moment i undervisningen som behandlar någon av diskrimineringsgrunderna som ett sätt att konkretisera och skapa sammanhang.	Sep 2024 Mars 2025	Lärare/ Programlagen	Programlag/ Ledningsgrupp
Nolltolerans kring kränkande ord i skolan. All personal agerar direkt när det förekommer. Även förebyggande arbete kring språkbruk planeras som en integrerad del i undervisningen.	Okt 2024 April 2025 Kontinuerligt	All personal/ Lärare	Rektor
Ifrågasätta och reflektera över de normer och värden som förmedlas i det egna bemötandet av elever och sträva efter likabehandling	Kontinuerligt	All personal	Diskussioner i Programlagen
Diskussioner kring att skapa tillåtande och inkluderande inlärningsmiljöer	Kontinuerligt	Ledning/ EHT	EHT-möten
Programlagen planerar och genomför åtgärder för att främja tillåtande och inkluderande inlärningsmiljöer	Kontinuerligt	Programlagen	Personalmöten
Programlagen planerar för att föra in kunskap och diskussioner om HRVF (hedersrelaterat våld och förtryck) och samtycke i undervisningen.	Kontinuerligt	Programlagen	Programlagen/Ledningsgruppen
Besök från Realstars (om Fair sex) och RFSU till ettorna	HT 24/VT 25	Kurator/ erörd lärare	EHT-möten
Temadag värdegrund – alla hjärtansdag	VT 2025	Trygghetsgruppen	Kurator/ Trygghetsgruppen
Insats värdegrundsarbete/trygghet – koppla samman värdegrund med ämnen i skolan.	HT 2024	Programlagen	Programlagsledare
Trygghet			
Genomföra trygghetsvandring.	En ggr/termin	Kurator	Trygghetsgruppen

	Nov 2024 Mars 2025		
Enkätfrågor till elever om trygghet. Ska sedan presenteras för elever och vårdnadshavare.	Okt 2024 Dec 2024 Mar 2025	Ledningsgruppen	Ledningsgruppen
Utifrån insamlat material analysera situationen och besluta om fortsatta åtgärder.	Okt 2023 Dec 2023 Apr 2024	Ledningsgruppen	Trygghetsgruppen/ Ledningsgruppen
Insats värdegrundsarbete/trygghet – utifrån likabehandlingsplanen och behov i klassen (ÅK 1 och vid behov övriga klasser)	HT 2024	Kurator/ EHT	Kurator/mentor
Trygghetsarbete (se årshjulet gällande detta)	Kontinuerligt	Hela skolan	Kurator/Trygghetsgruppen
Gemenskap			
Aktivitet Friluftsdag – Skapa grupp med fysisk aktivitet tillsammans.	HT 2024	Hela Skolan / Idrottslärare	Idrottslärare/personal
Aktivitet Fotbollsturnering – skapa grupp tillsammans med elever utifrån elevinitiativ (elevinflytande).	Juni 2025	Hela skolan /Idrottslärare	Idrottslärare, personal
Uppstartsdag Skapa grupp/gemenskap/trygghet i skolan. Starten av terminerna (bygga grupp med övningar)	Terminstart Aug 2024 Terminstart Jan 2025	Mentorer /kurator	Programlagsledare

4. Handlingsplaner

Vid fall av kränkande behandling ska ärendena handläggas enligt handlingsplanerna nedan.

4.1 Handlingsplan för kränkande behandling mellan elever

1. Berörd personal ingriper direkt och kontaktar rektor som har samtal med involverade elever och därefter skyndsamt rapporterar incidenten till huvudman. Rektor tar i samråd med huvudman beslut om lämpliga åtgärder.
2. Mentor informeras.

3. Vårdnadshavare informeras samma dag om eleven/erna är under 18 år av berörd lärare eller mentor.
4. EHT och trygghetsgruppen informeras om händelsen för att kunna arbeta proaktivt
5. Mentor till den utsatte har ett uppföljningssamtal inom en till två veckor. Samtalet dokumenteras och lämnas till trygghetsgruppen för arkivering.

4.2 Handlingsplan för kränkande behandling mellan elev och personal

Om en **elev** känner att hen blivit utsatt för kränkande behandling av personal kan eleven eller vårdnadshavare kontakta mentor eller någon i trygghetsgruppen. Eleven gör en anmälan till rektor eller annan personal på skolan. Om någon i personalen upplever sig blivit utsatt av kränkande behandling av elev görs en anmälan direkt till rektor.

1. Den anmälde blir informerad om händelsen
2. Rektor driver en utredning och har enskilda samtal med involverade
3. Åtgärder beslutas och dokumenteras
4. Uppföljning av ärendet görs inom 3 veckor
5. Beroende på kränkningens art kan en polisanmälan bli aktuell. Rektor gör då en polisanmälan

4.3 Handlingsplan vid fall av kränkande behandling mellan personal

1. Om någon i personalen utsatts för kränkande behandling av annan personal vänder sig hen till rektor
2. Den anmälde blir informerad om händelsen
3. Rektor driver en utredning där involverade ger sin version
4. Åtgärder beslutas och dokumenteras
5. Uppföljning av ärendet görs inom 3 veckor
6. Beroende på kränkningens art kan en polisanmälan bli aktuell. Rektor gör då en polisanmälan

Bilaga 1:

Stöd för utredande samtal med involverade parter

Materialet är hämtat från Skolverkets stödmaterial *“Främja, förebygga, upptäcka och åtgärda - Hur skolan kan arbeta mot trakasserier och kränkningar,”* (2014).
Observera att lagen justerades 2017 och vissa delar av publikationen kan vara inaktuella.

https://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskild-publikation?_xurl_=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpubext%2Ftrycksak%2FBlob%2Fpdf3375.pdf%3Fk%3D3375

Den som utsatts

Att vara utsatt för trakasserier och kränkningar är för de flesta elever behäftat med känslor av skam och maktlöshet, vilket leder till att de får svårt att skapa och upprätthålla tillitsfulla sociala band till andra. De har också ofta låg tillit till skolpersonalens förmåga att komma till rätta med problemet. Det fordras därför att de som för samtal med den som utsatts har, eller kan bygga upp, ett förtroendekapital som får den utsatta eleven att känna tillit till att skolan både vill och kan hjälpa. Det finns ingen mall för hur ett förtroendekapital byggs upp, då både skolpersonal och elever bär på föreställningar om varandra och om den situation som ska utredas. På en skola finns personer från flera yrkesgrupper som har kunskap och erfarenhet av att leda svåra samtal. Denna kompetens behöver tas till vara. Några råd till den som leder samtal som syftar till att reda ut situationen för den som utsatts är att:

- vara tydlig med att trakasserier och kränkningar är oacceptabla
- lyssna och visa empati
- leda samtalet så att beskrivningar av händelser blir konkreta
- vara beredd att avlasta den utsatta eleven eventuell skuld och skam • visa att skolan tar ansvaret för att åtgärda situationen
- kunna beskriva den process som följer på samtalen och som bland annat innebär att elevens vårdnadshavare kontaktas
- vara lyhörd för den utsattes vilja och förslag på åtgärder Varje skola kan säkert lägga till ytterligare råd till denna lista. Efter de utredande samtalen med den elev som blivit utsatt är det lätt hänt att personalen på skolan

Den eller de som utsatt någon

Den personal som sköter utredningen behöver föra samtal med alla de elever som på något sätt varit inblandade i att trakassera eller kränka. Dessa samtal förs individuellt. Från skolans sida måste det vara tydligt att trakasserier och kränkningar är oacceptabla, samtidigt som förhållningssättet från all personal på skolan är respektfullt. Alla inblandade kan på olika sätt

få hjälp med att få syn på sin roll i det som hänt. Det finns elever som är omedvetna om konsekvenserna av sina handlingar och behöver få hjälp med detta. Men undersökningar visar att många elever som är drivande i att fysiskt och psykiskt ge sig på andra elever är medvetna om vad de gör och att det är fel. En bild av att de som utsätter andra för mobbning är ensamma individer med låg självkänsla är ofta missvisande. En rad studier visar i stället att många elever som utsätter andra har en positiv inställning till sig själva och inte sällan också har en hög status bland sina kamrater. I många samtal som syftar till att reda ut situationen för den/dem som utsätter behöver personalen som arbetar med utredningen:

- vara tydliga med att trakasserier och kränkningar är oacceptabla
- leda samtalet så att beskrivningar av händelser blir konkreta
- ha förmåga att lyssna på ett respektfullt sätt
- visa att skolan tar allvarligt på det som framkommer och har en tydlig strategi för att åtgärda situationen och se till så att det inte händer igen
- vara lyhörd för de eventuella förslag på åtgärder som kommer från den/de som utsätter
- kunna visa på den process som följer på samtalen och som bland annat innebär att vårdnadshavarna ska meddelas om samtalet och resultatet av detsamma.

(s. 105-108 *Främja, förebygga, upptäcka och åtgärda - Hur skolan kan arbeta mot trakasserier och kränkningar,* ” (2014)).